

QUAN HỆ KINH TẾ VÀ CHÍNH SÁCH « NGOẠI GIAO LÁNG GIỀNG MỚI » CỦA TRUNG QUỐC TẠI KHU VỰC CHÂU Á – THÁI BÌNH DƯƠNG

François Godement
Chuỗi Seminar của EU tại Việt Nam
Hà Nội, 6/3/2015

1. Các mô hình quan hệ kinh tế Châu Á

- **Mối quan hệ thuộc địa giữa đế quốc và các nhà sản xuất phụ thuộc (Mô hình đô thị - vệ tinh) (Trước Chiến tranh thế giới lần thứ 2)**

Mô hình Andre Gunder Frank từ Châu Mỹ Latinh

- **Mô hình ‘khởi thịnh vượng chung’ hay “đàn nhận bay” (những năm 1930 và 1960)**

Saburo Okita

- **Mô hình phát triển quốc gia kế hoạch thay thế nhập khẩu và khu vực kinh tế tự do (1965)**

Singapore, Đài Loan, Trung Quốc sau năm 1979

- **Từ “hợp tác cùng thắng lợi” (win-win) chuyển sang cạnh tranh trong nền kinh tế thị trường (1991)**

Fred Bergsten và Apec

2. Trung Quốc không theo mô hình nào kể trên mà vay mượn từ tất cả các mô hình ấy

- **Vươn từ vị trí “các nước phía Nam” (các nước đang phát triển) lên thành “các nước phía Bắc” (các nước phát triển) của thế giới**
  - Trở thành nước nhập khẩu năng lượng và nguyên liệu thô, xuất khẩu hàng công nghiệp
  - Có thể xuất hiện sự phụ thuộc vào chủ nghĩa thực dân mới
- **Vai trò của Trung Quốc trong chuỗi sản xuất Đông Nam Á phù hợp với khái niệm “đàn nhạn bay”**
  - Nhập khẩu tư liệu sản xuất, chế biến và tái xuất khẩu ra thị trường thế giới
  - Nhưng đó chỉ được coi là một quá trình chuyển đổi
- **Kế hoạch thay thế nhập khẩu của Trung Quốc chưa bao giờ hoạt động hoàn toàn hiệu quả**
  - Hàng hóa sản xuất ở các đặc khu hấp dẫn người tiêu dùng Trung Quốc
  - Việc gia nhập vào WTO đã mở cửa thị trường Trung Quốc
- **“Hợp tác cùng thắng lợi” là tuyên bố mới của Trung Quốc (Bài phát biểu của Tập Cận Bình tại APEC, tháng 11 năm 2014)**
  - Những đề nghị tự do thương mại của Mỹ và Châu Âu dựa trên chủ nghĩa khu vực mở
  - Chiến lược thương mại của Trung Quốc thường có nhiều ưu đãi

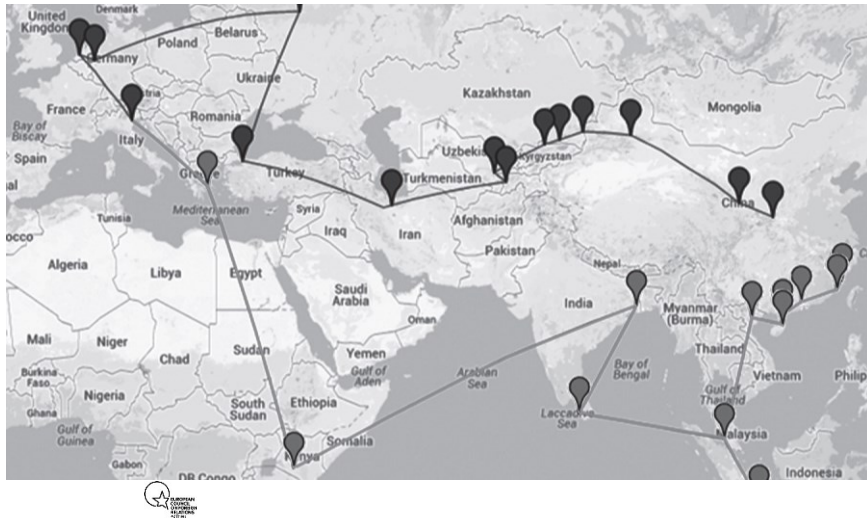
3. Bối cảnh “chính sách ngoại giao láng giềng” của Trung Quốc

- **Một di sản của thời Đặng Tiểu Bình**
  - Các nhân tố phát triển
  - Bối cảnh quan hệ quốc tế (1989)
- **Bước ngoặt của cuộc khủng hoảng tài chính Châu Á (1997-1998)**
- **Vai trò chính trị trong chính sách ngoại giao láng giềng của Trung Quốc**
  - Khái niệm “hòa bình lạnh” và trường hợp của Nhật Bản (1998-2012)
- **Dự trữ ngoại tệ và chính sách ngoại giao láng giềng**
  - Lấy tài trợ cơ sở hạ tầng làm một công cụ
  - Hướng tới khái niệm Con đường tơ lụa (2014)

3. Bối cảnh “chính sách ngoại giao láng giềng của Trung Quốc”

Con đường tơ lụa của Trung Quốc

4. Sự phụ thuộc lẫn nhau giữa các nền kinh tế khu vực Châu Á – Thái Bình Dương

- Đông Bắc Á, Đông Nam Á và Nam Á
  - Từ phụ thuộc lẫn nhau nhiều đến phụ thuộc lẫn nhau ít hơn

ASEAN trade by selected partner country / region, 2013

\$/m	Export	Import	Total trade	Export %	Import %	Total trade %
ASEAN	330	278	609	26.0	22.4	24.3
Australia	45	22	68	3.6	1.8	2.7
Canada	7	6	13	0.6	0.5	0.5
China	152	198	350	12.0	16.0	14.0
EU 28	124	122	246	9.8	9.8	9.8
India	42	26	68	3.3	2.1	2.7
Japan	123	118	241	9.7	9.5	9.6
Republic of Korea	53	82	135	4.2	6.6	5.4
New Zealand	6	4	10	0.4	0.3	0.4
Pakistan	5	1	6	0.4	0.1	0.2
Russia	5	15	20	0.4	1.2	0.8
US	114	92	207	9.0	7.5	8.3
Sub total	1 008	965	1 973	79.3	77.8	78.8
Others	262	276	531	20.7	22.2	21.2
Total ASEAN	1 271	1 240	2 505	100.0	100.0	100.0

Source : ASEAN Merchandise Trade Statistics Database

4. Sự phụ thuộc lẫn nhau giữa các nền kinh tế khu vực Châu Á – Thái Bình Dương

- “Công xưởng thế giới” Trung Quốc với vai trò của Đông Bắc Á
- Trung Quốc tận dụng vai trò là thành viên không chính thức của mình trong “khu vực đồng đô la”
- Những vai trò chính trị của thương mại và đầu tư
  - Trường hợp Philippines
- Chính sách “hòa bình lạnh” phản tác dụng
  - Bước ngoặt Nhật Bản năm 2014

5. Chiến lược khu vực của Trung Quốc và những hiệp định thương mại lớn

- Sau giai đoạn trầm lắng những năm 1997-2001, Trung Quốc tái tập trung vào khu vực
  - Từ Hiệp định thương mại tự do Châu Á tới Hiệp định đối tác kinh tế toàn diện khu vực (RCEP)
- Thỏa thuận thương mại tự do Trung-Nhật-Hàn
  - Những ưu và nhược điểm
- Trò chơi poker toàn cầu
  - Đối tác xuyên Thái Bình Dương, Thương mại và đầu tư xuyên Đại Tây Dương
  - Đối tác, Hiệp định thương mại tự do Nhật Bản – EU và Trung Quốc
- FTAs “nông” và “sâu”
  - Đánh giá các Hiệp định thương mại tự do của Châu Á – Thái Bình Dương
- Trò chơi mới
  - Đầu tư, Kinh tế dịch vụ, định mức và trọng tài

KẾT LUẬN

- **Quan hệ kinh tế của Trung Quốc với Châu Á – Thái Bình Dương rất đa dạng**
  - Với Đông Bắc Á: hội nhập vào chuỗi sản xuất toàn cầu
  - Với Đông Nam Á: mô hình Bắc-Nam
  - Với Nam Á: những quan hệ hạn chế
- **“Láng giềng” trong Thế giới phẳng**
  - Khái niệm Con đường tơ lụa
  - Chủ nghĩa trọng thương đồng Nhân dân tộc
- **Thắt chặt mối quan hệ kinh tế và chính trị**
  - Chiến thuật trong các hiệp định thương mại lớn
  - Tác động của các tranh chấp
- **Bối cảnh kinh tế thế giới năm 2015 và chiến lược của Trung Quốc**
- **Những thách thức trong các quan hệ láng giềng**
  - Đây là chiến thuật hay sự do dự của Trung Quốc?

